

Методика "Школа звірів".

Для багатьох дітей процес адаптації до школи є складним випробуванням. Дитина **стикається з рядом проблем**, які не в силах вирішити сама. В результаті в неї можуть виникнути шкільні неврози. Рання діагностика, корекція і профілактика шкільних неврозів залишаються актуальною і надзвичайно важливою проблемою.

При діагностиці цього явища психолог перш за все стикається з різними формами неадекватного психологічного захисту. Оскільки психологічний захист формується на неусвідомленому рівні, дослідження його механізмів може проводитися за допомогою проєктивних методик. Одна з них — «Школа звірів» (автори Вьюнова Н.І., Гайдар К.М.). Вона дає можливість виявити шкільні неврози на початковій стадії розвитку, з'ясувати причини і способи корекції. Невизначеність стимульного матеріалу, атмосфера доброзичливості і відсутність оціночних суджень дозволяють дитині розкритися найглибше. До того ж малювання для молодших школярів є звичною і цікавою справою. Аналіз намальованого дає можливість зробити деякі припущення про ті труднощі, які виникли у дітей в процесі навчальної діяльності.

Проте ця методика може застосовуватися не лише на етапі адаптації до школи, але і в більш старшому віці — при діагностиці причин труднощів учнів на різних уроках, у навчальній діяльності і в спілкуванні з однокласниками, вчителями.

Діагностика може проводитися як в груповій, так і в індивідуальній формі. **Обладнання:** Аркуш, кольорові олівці.

Попередня підготовка.

Психолог: *Зараз ми з вами зробимо дивну подорож в чарівний ліс. Сядьте зручно, розслабтеся, закрийте очі. Уявіть, що ми опинилися на сонячній лісовій галявині. Послухайте, як шумить листя над головою, м'яка трава торкається ваших ніг. На галявині ви бачите «Школу звірів». Погляньте довкола. Які звіри вчать в цій школі? А який звір вчитель? Чим займаються учні? А якою твариною є ви? Що ви при цьому відчуваєте? Проживіть ці відчуття в собі. Ви можете знаходитися ще деякий час в цій «Школі звірів», поки я рахуватиму до 10, а потім розплющте очі.*

Інструкція.

Психолог: *Ви побували в «Школі звірів». А тепер візьміть олівці і папір і спробуйте намалювати те, що бачили.*

Діти виконують завдання.

Поглянете уважно на свій малюнок і знайдіть ту тварину, якою могли б бути ви. Поряд з ним поставте «х» або букву «я».

Інтерпретація

Розміщення малюнка на аркуші.

Розміщення малюнка ближче до верхнього краю аркуша трактується як висока самооцінка, як незадоволеність своїм статусом в колективі, недостатність визнання з боку оточуючих.

Положення малюнка в нижній частині — невпевненість в собі, низька самооцінка.

Контури фігур.

Контури фігур аналізуються за наявністю або відсутністю виступів (наприклад щитів, панцирів, голок), чіткістю промальовуваних та затемнених ліній, що означає захист від оточуючих. Агресивна — якщо виконана в гострих кутах; із страхом або тривогою — якщо має місце затемнення контурної лінії; з побоюванням, підозрілістю — якщо поставлені щити, заслони.

Натиск.

При оцінці ліній необхідно звернути увагу на натиск. Стабільність натиску говорить про стійкість, слабкий натиск — **про прояв тривожності**, дуже сильний — про напруженість. Про тривожність може свідчити розірваність ліній, наявність обводів, сліди зтирання.

Наявність деталей, що відповідають органам чуттів, — очі, вуха, рот.

Відсутність очей свідчить про неприйняття інформації, зображення вух (тим більше великих і детально промальованих) говорить про зацікавленість в інформації, особливо тієї, яка стосується думки оточуючих про себе. Відкритий, заштрихований рот — про легкість виникнення страхів. Зуби — ознака вербальної агресії.

Аналіз якості і взаємодії персонажів показує особливості комунікативних стосунків.

Велика кількість вступаючих у різні стосунки один з одним (грають, зображені в навчальній діяльності та ін.) і відсутність розділяючих ліній між ними говорить про сприятливі взаємини з однокласниками. В іншому випадку можна говорити про труднощі в побудові контактів з іншими учнями.

Характер стосунків між твариною-вчителем і твариною, що зображує дитину.

Необхідно прослідити, чи немає протиставлення між ними? Як розташовані фігури вчителя і учня стосовно один до одного?

Зображення навчальної діяльності.

У разі відсутності зображення навчальної діяльності можна припустити, що школа приваблює дитину позанавчальною стороною. Якщо ж немає учнів, вчителя, навчальної або ігрової діяльності, малюнок не зображує школу тварин або людей, то можна зробити припущення, що у дитини не сформувалася позиція учня, він не

усвідомлює своєї позиції як школяра.

Колірна гамма.

Яскраві, життєрадісні тони говорять про благополучний емоційний стан дитини в школі. Похмурі тони можуть свідчити про неблагополуччя і пригнічений стан.